

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 51/2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Β΄ Τακτική Ολομέλεια
Συνεδρίαση της 11^{ης} Απριλίου 2024**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Νίκη Μαριόλη, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Αικατερίνη Γρηγορίου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Αντώνιος Τατσόπουλος, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Ευάγγελος Μαρίνης, Αντιπρόεδροι του ΝΣΚ, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Τύρου, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Χρήστος Μητκίδης, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Γεώργιος Γρυλωνάκης, Βασίλειος Κορκίζογλου, Νικόλαος Καραγιώργης, Αικατερίνη Γαλάνη, Δημήτριος Κατωπόδης, Αναστασία Ζαφειριάδου, Περικλής Αγγέλου, Θεόδωρος Ράπτης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Αντώνιος Αντωνίου, Δημήτριος Καμάρης, Διονύσιος Κολοβός, Θωμάς Καζάκος, Ξανθή Μπασάκου, Σταυρούλα Μπανάκου, Βασιλεία Πελέκου, Αναστασία Βασιλείου, Αγγελική Αναστοπούλου και Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αγγελική Αναστοπούλου, Νομική Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο, με αριθμό 6005/11/89-α΄/24-07-2023 του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη / Κλάδου Διοικητικής Υποστήριξης και Ανθρώπινου Δυναμικού / Διεύθυνσης Οργάνωσης και Νομικής Υποστήριξης/

Τμήματος Νομικών Υποθέσεων, που υπογράφεται από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται: α) εάν η ειδική άδεια προστασίας μητρότητας, του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (Α' 58), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 43 του ν.4997/2022 (Α' 219) και ισχύει μετά την κωδικοποίησή του με το άρθρο 228 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022, Α' 222), συνιστά όμοια ή μερικώς όμοια διευκόλυνση με την άδεια ανατροφής τέκνου που προβλέπεται από το άρθρο 53 παρ. 2 του υπαλληλικού κώδικα (ν. 3528/2007, Α' 26) και την οποία δικαιούνται και οι αστυνομικοί υπάλληλοι, σύμφωνα με το άρθρο 10Α παρ. 2 του π.δ. 27/1986 (Α' 11), και β) σε αρνητική περίπτωση, εάν δύναται να γίνει χρήση της άδειας ανατροφής τέκνου από τον σύζυγο αστυνομικό, παράλληλα με την χρήση της άδειας προστασίας της μητρότητας από τη σύζυγό του, ιδιωτική υπάλληλο.

=====

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο της υπηρεσίας που υπέβαλε το ερώτημα και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Στις 22-02-2023 αστυνομικός με αίτησή του προς τη Διεύθυνση Αστυνομίας Μεσσηνίας ζήτησε να του χορηγηθεί η προβλεπόμενη στο άρθρο 10Α παρ. 2 του π.δ/τος 27/1986 άδεια ανατροφής τέκνου, διάρκειας εννέα (9) μηνών, για το γεννηθέν την 11-11-2021 τέκνο του, υποβάλλοντας τις από 03-02-2023 και 06-02-2023 βεβαιώσεις του εργοδότη της συζύγου του, αναφορικά με τις άδειες που εκείνη έχει λάβει, και συγκεκριμένα: α) άδεια κυοφορίας από 01-10-2021 έως 25-11-2021, β) άδεια λοχείας από 26-11-2021 έως 25-01-2022, γ) ισόχρονη με το μειωμένο ωράριο άδεια από 28-02-2022 έως 14-06-2022 και δ) ειδική εννεάμηνη άδεια προστασίας μητρότητας από 15-06-2022 έως 15-03-2023.

2. Ενόψει του ανακύψαντος προβληματισμού ως προς τη νομιμότητα του ως άνω αιτήματος, υποβλήθηκε το εν θέματι ερώτημα, στο οποίο διατυπώνονται δύο απόψεις σχετικά με το ζήτημα εάν η ειδική εννεάμηνη άδεια προστασίας της

μητρότητας που προβλέπεται από το άρθρο 142 του ν. 3655/2008, όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 43 του ν. 4997/2022 και ισχύει για τις εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα μητέρες, συνιστά όμοια διευκόλυνση με την προβλεπόμενη από το άρθρο 53 παρ. 2 του Υ.Κ. εννεάμηνη άδεια ανατροφής τέκνου, που τυγχάνει εφαρμογής και για τους αστυνομικούς υπαλλήλους σύμφωνα με το άρθρο 10Α παρ. 2 του π.δ. 27/1986, κατά τρόπο που η χρήση της πρώτης από τη μητέρα να αποκλείει τη χρήση της δεύτερης από τον σύζυγο αστυνομικό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 53 παρ. 3 του Υ.Κ..

3. Σύμφωνα με την πρώτη άποψη, την οποία υποστηρίζει η Διεύθυνση Αστυνομικού Προσωπικού / Τμήμα Κατώτερου Αστυνομικού Προσωπικού / ΑΕΑ, η προβλεπόμενη από το άρθρο 142 του ν. 3655/2008, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4997/2022 και ισχύει, «ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας», αποτελεί άδεια προστασίας μητρότητας και δεν συνιστά όμοια διευκόλυνση με την άδεια ανατροφής τέκνου, που προβλέπεται στο άρθρο 53 παρ. 2 του Υ.Κ., μόνο δε αρμόδιο όργανο για τη ρύθμιση των σχετικών με την άδεια προστασίας της μητρότητας θεμάτων είναι το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κατόπιν της ρητής πρόβλεψης του νόμου. Η άποψη αυτή επικαλείται: α) το υπ' αριθμ. ΔΙΔΑΔ/Φ./53/οικ.29499/11-12-2012 έγγραφο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με το οποίο διατυπώθηκε η άποψη ότι η ειδική άδεια προστασίας μητρότητας αποτελεί άδεια μητρότητας, χορηγούμενη αποκλειστικά στις μητέρες υπαλλήλους, ασφαλισμένες στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και εργαζόμενες με σχέση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις, β) το υπ' αριθμ. 148381/38775/02-11-2012 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, σύμφωνα με το οποίο η άδεια του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 αποτελεί αποκλειστικό δικαίωμα των εργαζόμενων μητέρων, που λόγω της φύσης της, η οποία αποβλέπει στην προστασία της βιολογικής κατάστασης της γυναίκας και των ιδιαίτερων σχέσεων μεταξύ αυτής και του παιδιού της, επιδιώκει διαφορετικό σκοπό από τη γονική άδεια ανατροφής τέκνου του άρθρου 53 παρ. 2 του ν. 3528/2007, η οποία χορηγείται στους γονείς για να μπορούν να ασχοληθούν με το τέκνο τους, άποψη που συνάδει με την εθνική και την ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς και τη νομολογία (υπόθεση C-519/03). Περαιτέρω με την άποψη αυτή υποστηρίζεται ότι όσα αντίθετα

διατυπώνονται στην πρόσφατη ερμηνευτική εγκύκλιο ΔΙΔΑΔ/Φ.69/215/οικ. 14695/20-09-2022 του Υπουργείου Εσωτερικών (ΑΔΑ: 6Ζ6846ΜΤΛ6-5ΩΩ «Διευκρινήσεις επί διατάξεων για τη χορήγηση αδειών»), που χαρακτηρίζει την άδεια προστασίας της μητρότητας ως όμοια διευκόλυνση με την άδεια ανατροφής τέκνου του άρθρου 53 παρ. 2 του ν. 3528/2007, ως αντίθετα στις ως άνω διατάξεις, δεν είναι δεσμευτικά. Εν κατακλείδι, η χορήγηση της ειδικής άδειας προστασίας μητρότητας στη σύζυγο αστυνομικού, η οποία εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα, δεν πρέπει να επηρεάζει τη χορήγηση της άδειας ανατροφής τέκνου στον πατέρα αστυνομικό, όπως έγινε δεκτό με την 393/2013 Γνμδ του ΝΣΚ, ούτε την ταυτόχρονη διάνυση των εν λόγω αδειών από τους γονείς.

4. Η δεύτερη, αντίθετη άποψη ερείδεται τόσο στην προαναφερθείσα εγκύκλιο ΔΙΔΑΔ/Φ.69/215/οικ.14695/20-09-2022 του Υπουργείου Εσωτερικών, όσο και στην Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του νομοσχεδίου «Εξορθολογισμός ασφαλιστικής και συνταξιοδοτικής νομοθεσίας, ενίσχυση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και άλλες διατάξεις», επί του κρίσιμου άρθρου 43 του ν. 4997/2022 και των τροποποιήσεων που επέφερε στο άρθρο 142 του ν. 3655/2008. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, με την αύξηση της χρονικής διάρκειας της άδειας προστασίας της μητρότητας από έξι (6) σε εννέα (9) μήνες και την πρόβλεψη της δυνατότητας μεταβίβασης μέρους αυτής, έως επτά μήνες, από την μητέρα στον πατέρα, επιχειρήθηκε από το νομοθέτη η εξομοίωση του νομικού καθεστώτος του πατέρα που εργάζεται ως ιδιωτικός υπάλληλος, με το δικαίωμα της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 53 του Υ.Κ., που προϋπήρχε για τον πατέρα δημόσιο υπάλληλο, καθώς με τη μεταβίβαση τμήματος της άδειας χορηγήθηκε εκ του νόμου αυτοτελές δικαίωμα άδειας στον εργαζόμενο στον ιδιωτικό τομέα πατέρα, το οποίο ασκείται εναλλακτικά με το αντίστοιχο δικαίωμα της μητέρας και υπό την αίρεση της μη άσκησής του για ορισμένο χρονικό διάστημα από αυτήν. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, η ειδική παροχή προστασίας μητρότητας του άρθρου 43 παρ. 1 του ν. 4997/2022 θεωρείται «όμοια διευκόλυνση» με την χορηγούμενη άδεια ανατροφής τέκνου του άρθρου 53 παρ. 2 του Υ.Κ.. Διαφορετική ερμηνεία θα κατέληγε σε διάφορο πλαίσιο για τους συζύγους που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα, σε σχέση με το πλαίσιο των συζύγων-δημοσίων υπάλληλων.

5. Για το ερώτημα εκδόθηκε η με αριθμό 8/2024 Γνωμοδότηση του Δ΄ Τμήματος του Ν.Σ.Κ., με την οποία διατυπώθηκαν δύο αντίθετες γνώμες. Η γνώμη της πλειοψηφίας, που έλαβε έξι (6) ψήφους, δέχθηκε ότι η ειδική άδεια προστασίας μητρότητας του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, συνιστά όμοια διευκόλυνση με την άδεια ανατροφής τέκνου που προβλέπεται από το άρθρο 53 παρ. 2 του Υ.Κ., την οποία δικαιούνται και οι αστυνομικοί υπάλληλοι, ενώ η γνώμη της μειοψηφίας που έλαβε τέσσερις (4) ψήφους, δέχθηκε ότι η ανωτέρω άδεια δεν αποτελεί όμοια διευκόλυνση με την άδεια ανατροφής τέκνου. Στη συνέχεια το Τμήμα, λόγω της σπουδαιότητας του ερωτήματος, αποφάσισε ομόφωνα, την παραπομπή του στην Β΄ Τακτική Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ., σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 περ. δ΄ του ν. 4831/2021 (Α΄ 170).

6. Ακολούθως, με την Πρόσκληση της Προέδρου του Ν.Σ.Κ., με αριθμό 47124/01.04.2024, το ερώτημα παραπέμφθηκε για εξέταση στην Β΄ Τακτική Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ..

Νομοθετικό Πλαίσιο

7. Στο άρθρο 21 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζεται ότι:

«1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους. ...»

8. Στα άρθρα 51 παρ. 1, 2, 52 παρ. 1 και 53 παρ. 1, 2, 3, 4 του Υπαλληλικού Κώδικα, που έχει κυρωθεί με το άρθρο πρώτο του ν. 3528/2007 (Α΄ 26), όπως ισχύει, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 51: Άδειες χωρίς αποδοχές

«1. Επιτρέπεται η χορήγηση στον υπάλληλο, μετά από αίτησή του, άδειας χωρίς αποδοχές, εφόσον οι ανάγκες της υπηρεσίας το επιτρέπουν. Η άδεια αυτή δεν μπορεί να υπερβεί τον ένα (1) μήνα εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους..... 2. Στους υπαλλήλους επιτρέπεται η χορήγηση άδειας χωρίς αποδοχές συνολικής διάρκειας έως πέντε (5) ετών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους. 3...».

Άρθρο 52: Άδειες μητρότητας και προγεννητικού ελέγχου

«1. Στις υπαλλήλους οι οποίες κυοφορούν, χορηγείται άδεια μητρότητας με πλήρεις αποδοχές δύο (2) μήνες πριν και τρεις (3) μήνες μετά τον τοκετό. Σε περίπτωση

απόκτησης τέκνου πέραν του 3ου, η μετά τον τοκετό άδεια προσαυξάνεται κάθε φορά κατά δύο (2) μήνες. 2...».

Άρθρο 53: Διευκολύνσεις υπαλλήλων με οικογενειακές υποχρεώσεις

«1. Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 άδεια άνευ αποδοχών χορηγείται αυτοτελώς σε κάθε φυσικό, θετό και ανάδοχο γονέα υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως και οκτώ (8) ετών. Για τους υπαλλήλους που έχουν έως δύο (2) τέκνα και δικαιούνται την άδεια του πρώτου εδαφίου, η υπηρεσία που βαρύνεται με την υποχρέωση μισθοδοσίας του υπαλλήλου, υποχρεούται να καταβάλλει στον γονέα μηνιαίως, για κάθε τέκνο, ποσό ίσο με τον ελάχιστο νομοθετημένο μισθό, για τους δύο (2) πρώτους μήνες της άδειας....2. Ο χρόνος εργασίας του υπαλλήλου που είναι γονέας μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών, και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών. Υπάλληλος που είναι γονέας δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο.....3. Με την επιφύλαξη της πρόβλεψης περί αυτοτελούς άσκησης των διευκολύνσεων του παρόντος, αν και οι δύο γονείς είναι υπάλληλοι, με κοινή τους δήλωση, που κατατίθεται στις υπηρεσίες τους, καθορίζεται ποιος από τους δύο θα κάνει χρήση των διευκολύνσεων του παρόντος, εκτός αν με τη δήλωση αυτή καθορίσουν χρονικά διαστήματα που ο καθένας θα κάνει χρήση, μέσα στα οριζόμενα κατά περίπτωση ηλικιακά όρια του τέκνου. Αν η σύζυγος του υπαλλήλου ή ο σύζυγος της υπαλλήλου εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα, εφόσον δικαιούται όμοιων ολικώς ή μερικώς διευκολύνσεων, ο σύζυγος ή η σύζυγος υπάλληλος δικαιούται να κάνει χρήση των διευκολύνσεων της παρ. 2 κατά το μέρος που η σύζυγος αυτού ή ο σύζυγος αυτής δεν κάνει χρήση των δικών της ή των δικών του δικαιωμάτων ή κατά το μέρος που αυτά υπολείπονται των διευκολύνσεων της παρ. 2. 4. Όταν ο ένας γονέας λάβει την άδεια της παρ. 1 ή τη διευκόλυνση της παρ. 1Α του παρόντος, ο άλλος δεν έχει δικαίωμα να κάνει χρήση των διευκολύνσεων της παρ. 2 του άρθρου αυτού για το ίδιο διάστημα. 5...».

9. Στο άρθρο 10Α του π.δ/τος 27/1986 «Άδειες Προσωπικού της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης» (Α' 11), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 1 του π.δ/τος 70/2011 (Α' 169),

αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 2 του π.δ/τος 93/2020 (Α΄ 219) και στη συνέχεια τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του π.δ/τος 34/2023 (Α΄ 73), με τίτλο «Διευκολύνσεις γονέων αστυνομικών», ορίζεται ότι: «1. Η άδεια μητρότητας των γυναικών αστυνομικών χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 52 του ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ» (Α΄ 26). Στους άνδρες αστυνομικούς, κατόπιν αίτησής τους, χορηγείται άδεια με αποδοχές, διάρκειας δεκατεσσάρων (14) ημερών, σε περίπτωση γέννησης τέκνου τους.... 2. Στους γονείς αστυνομικούς χορηγούνται οι προβλεπόμενες από τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 53 του ν. 3528/2007 διευκολύνσεις και άδειες με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς της παρ. 3 του ως άνω άρθρου. Ειδικά, η άδεια εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή παιδιού χορηγείται άπαξ και εξαντλείται μέχρι το παιδί να συμπληρώσει το έκτο (6ο) έτος της ηλικίας του. Ο γονέας αστυνομικός, εφόσον επιλέξει τη λήψη της άδειας με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, δεν μπορεί να τη διακόψει και να ζητήσει την υπαγωγή του στο καθεστώς του μειωμένου ωραρίου και αντιστρόφως. Η άδεια αυτή δεν διακόπτεται και στις περιπτώσεις εισαγωγής του γονέα σε νοσοκομείο, λήψης αναρρωτικής ή άλλης άδειας, θέσης αυτού σε διαθεσιμότητα ή λόγω έκτισης ποινής αργίας. ...3. Στους γονείς αστυνομικούς που έχουν τέκνο ηλικίας κάτω των οκτώ ετών επιτρέπεται να χορηγείται, ύστερα από έγκριση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, άδεια χωρίς αποδοχές μέχρι δύο έτη συνολικά και μέχρι ένα έτος για κάθε επιπλέον τέκνο ...4. Αν η μητέρα αστυνομικός λάβει την άδεια της προηγούμενης παραγράφου, ο πατέρας αστυνομικός δεν έχει δικαίωμα να κάνει χρήση των διευκολύνσεων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου για το ίδιο διάστημα. 5...».

10. Στο άρθρο 142 του ν. 3655/2008 (Α΄ 58), του οποίου η αληθής έννοια ορίστηκε με την παρ. 2 του άρθρου 36 του ν. 3996/2011 (Α΄ 170), ήδη καταργηθείσα με το άρθρο 54 του ν. 4808/2021 (Α΄ 101), όπως αυτό (άρ. 142), τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4997/2022 (Α΄ 219) και ισχύει μετά την κωδικοποίησή του με το άρθρο 228 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022, Α΄ 222), με τίτλο «Ειδική παροχή προστασίας μητρότητας», όπως αυτό (άρ. 228), διαμορφώθηκε με το άρθρο 150 του ν. 5078/2023 (Α΄ 211), ορίζεται ότι: «1. Η μητέρα που είναι ασφαλισμένη στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής

Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) και εργάζεται με σχέση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις ή ως έμμισθη δικηγόρος της παρ. 11 του άρθρου 32 του ν. 4387/2016 (Α' 85), περί των παροχών ασθενείας σε χρήμα, μη θιγομένης της παρ. 2 του άρθρου 36 του ν. 4808/2021 (Α' 101), μετά τη λήξη της άδειας λοχείας και της ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο άδειας, όπως προβλέπεται από το άρθρο 9 της ΕΓΣΣΕ των ετών 2004-2005¹, δικαιούται να λάβει ειδική άδεια προστασίας μητρότητας εννέα (9) μηνών, από τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), εφόσον έχει λάβει επιδότηση για κυοφορία και λοχεία από οποιοδήποτε ενταχθέντα στον e-ΕΦΚΑ Φορέα, Τομέα, Κλάδο ή Λογαριασμό ασφάλισης μισθωτών ή άλλο φορέα ασφάλισης ασθενείας μισθωτών. Αν δεν κάνει χρήση της προβλεπόμενης από την ως άνω ΕΓΣΣΕ ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο άδειας, η μητέρα δικαιούται αμέσως μετά τη λήξη της άδειας λοχείας την ως άνω ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας, στη συνέχεια δε και το μειωμένο ωράριο που προβλέπεται από το άρθρο 9 της ΕΓΣΣΕ του έτους 1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει². Κατά τη διάρκεια της ως άνω ειδικής άδειας, η Δ.ΥΠ.Α. υποχρεούται να καταβάλλει στην εργαζόμενη μητέρα μηνιαίως ποσό ίσο με τον κατώτατο μισθό, όπως κάθε φορά καθορίζεται, καθώς και αναλογία δώρων εορτών και επιδόματος αδείας με βάση το προαναφερόμενο ποσό.... Την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας, σύμφωνα με το παρόν, δικαιούνται και η τεκμαιρόμενη μητέρα του άρθρου 1464 του Αστικού Κώδικα, που αποκτά τέκνο με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας και η εργαζόμενη, που υιοθετεί τέκνο από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια και έως την ηλικία των οκτώ (8) ετών.... 2. Η μητέρα δικαιούται να μεταβιβάσει έως επτά (7) μήνες από την ειδική άδεια προστασίας

¹ Στο άρθρο 9 της από 24-5-2004 Εθνικής Γενικής Συλλογικής Συμβάσεως Εργασίας, που κατατέθηκε στο Υπουργείο Εργασίας με την πράξη 16/28-5-2004, ορίστηκε ότι το μειωμένο ωράριο («άδεια») θηλασμού και φροντίδας παιδιών του άρθρου 9 της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. του έτους 1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, δικαιούται ο/η εργαζόμενος/-η με αίτησή του/της να το ζητήσει εναλλακτικά ως συνεχόμενη ισόχρονη άδεια με αποδοχές, εντός της χρονικής περιόδου κατά την οποία δικαιούται μειωμένου ωραρίου για τη φροντίδα του παιδιού. Η εναλλακτική χορήγηση της άδειας προϋποθέτει συμφωνία του εργοδότη και χορηγείται εφάπαξ ή τμηματικά.

² Στο άρθρο 9 της ΕΓΣΣΕ του έτους 1993, όπως ισχύει μετά τη θέση σε ισχύ της ΕΓΣΣΕ ετών 2003-2004 (άρθρο 6 παρ.1) ορίζεται ότι: «Οι μητέρες εργαζόμενες δικαιούνται για χρονικό διάστημα τριάντα μηνών μετά τον τοκετό, είτε να προσέρχονται αργότερα, είτε να αποχωρούν νωρίτερα από την εργασία τους κατά μία ώρα κάθε ημέρα...».

μητρότητας της παρ. 1 προς τον πατέρα, ανεξαρτήτως αν αυτός εργάζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή είναι ελεύθερος επαγγελματίας ή αυτοαπασχολούμενος ή αγρότης. Για όσο χρόνο ο πατέρας λαμβάνει την άδεια που του έχει μεταβιβάσει η μητέρα, δικαιούται τις ανωτέρω παροχές και επιδοτείται με βάση το ασφαλιστικό καθεστώς στο οποίο υπάγεται, τις συνέπειες ως προς την ασφαλιστική κάλυψη της παρ. 1. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για τη μεταβίβαση της ειδικής άδειας προστασίας μητρότητας, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας». Με την προαναφερθείσα τροποποίηση του παραπάνω άρθρου 142, με το άρθρο 43 του ν. 4977/2022, τροποποιήθηκε το πρώτο εδάφιο του άρθρου 142, ως προς την χρονική διάρκεια της ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας [από έξι (6) μήνες σε εννέα (9) μήνες] και προστέθηκε η παραπάνω παρ. 2.

11. Στην με αριθ. 47360/2023 απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Προϋποθέσεις, διαδικασία, καθώς και άλλες λεπτομέρειες για τη μεταβίβαση της ειδικής άδειας προστασίας μητρότητας, από τη μητέρα στον πατέρα του τέκνου, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (Α' 58), όπως τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4997/2022 (Α' 219)» (ΦΕΚ Β' 3104/10.05.2023), εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 142 παρ. 2 του ν. 3655/2008, όπως ισχύει μετά την κωδικοποίησή του με το άρθρο 228 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022, Α' 222), ορίζονται τα εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄:

Άρθρο 1: «Οι διατάξεις της παρούσας εφαρμόζονται στην περίπτωση μεταβίβασης της ειδικής άδειας και ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας από τη δικαιούχο μητέρα τέκνου, φυσική, θετή ή τεκμαιρόμενη κατά την έννοια του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, όπως τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4997/2023, στον πατέρα, φυσικό, θετό ή με τη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας. Προϋπόθεση για τη μεταβίβαση της ειδικής άδειας και παροχής στον πατέρα είναι να είναι η μητέρα του τέκνου δικαιούχος αυτών κατά την έννοια του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, χωρίς ωστόσο να απαιτείται να έχει η ίδια κάνει χρήση τμήματος αυτής προηγουμένως. Η ειδική άδεια και παροχή προστασίας της μητρότητας δύναται να μεταβιβασθεί στον πατέρα ασφαλισμένο του τέως ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

στον e-Ε.Φ.Κ.Α. ως διάδοχό του που απασχολείται σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις με σχέση εξαρτημένης εργασίας, ορισμένου ή αορίστου χρόνου, με πλήρη ή μερική απασχόληση».

Άρθρο 2: «1. Η μητέρα, εφόσον η ίδια είναι δικαιούχος της ειδικής άδειας και παροχής προστασίας της μητρότητας κατά την έννοια του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, επιλέγει πώς θα ασκήσει το δικαίωμά της και ειδικότερα αν θα ασκήσει η ίδια το σύνολο αυτού ή αν θα μεταβιβάσει τμήμα του δικαιώματος της ειδικής άδειας και παροχής προστασίας της μητρότητας έως επτά (7) μηνών στον πατέρα του παιδιού. Η μητέρα δύναται επίσης να καθορίσει διαστήματα που θα κάνει χρήση της ειδικής άδειας η ίδια εναλλακτικά με τον πατέρα του τέκνου, ενώ δεν ενδιαφέρει η σειρά που οι γονείς θα κάνουν χρήση της άδειας συμπληρωματικά μεταξύ τους..... 2. Η μεταβίβαση ή μη του δικαιώματος της μητέρας εργαζόμενης εμπίπτει αποκλειστικά στη δική της απόφαση και δηλώνεται υπεύθυνα προς τη ΔΥΠΑ μέσω της ενιαίας ψηφιακής πύλης της δημόσιας διοίκησης <https://www.gov.gr>. Στην υπεύθυνη δήλωση αναφέρονται: α) Το ονοματεπώνυμο, ο ΑΜΚΑ και ο ΑΦΜ του πατέρα, β) το/τα διάστημα/τα της άδειας που έχει λάβει ή προτίθεται να λάβει η ίδια, γ) το/τα διάστημα/τα της άδειας που μεταβιβάζει στον πατέρα συνολικής διάρκειας έως επτά ημερολογιακών μηνών. Η υπεύθυνη δήλωση αυτή δύναται να τροποποιηθεί με νεότερη δήλωσή της. 3...4...5...6.....7...8. Ο εργαζόμενος πατέρας που κάνει χρήση της ειδικής άδειας δικαιούται όλες τις παροχές και τις συνέπειες ως προς την ασφαλιστική κάλυψη όπως και η μητέρα. Επίσης λαμβάνει την ειδική άδεια και παροχή προστασίας της μητρότητας σύμφωνα με την παρούσα, καθώς και την υπ` αρ. 33891/606/2008 (Β` 833) απόφαση της Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για ό,τι δεν ρυθμίζεται διαφορετικά. 9. Επίσης εφαρμόζονται στον πατέρα όλες οι γενικές και ειδικές διατάξεις που αφορούν στην ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζονται και στην μητέρα εργαζόμενη που ασκεί το ίδιο δικαίωμα, ιδίως όσον αφορά στην προστασία και στην διατήρηση της απασχόλησής του και των όρων εργασίας του, στην επιστροφή του στην ίδια θέση εργασίας ή σε ισοδύναμη θέση εργασίας, με όχι λιγότερο ευνοϊκούς επαγγελματικούς όρους και συνθήκες και στη δυνατότητα να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας την οποία θα εδικαιούτο κατά την

απουσία του, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο κεφάλαιο Γ΄ του Μέρους ΙΙΙ του ν. 4808/2021 και τις διατάξεις του ν.3896/2010. 10. ...».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: Φορέας Καταβολής της Παροχής. «Η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) κατά τη διάρκεια της ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας που μεταβιβάζεται στον πατέρα σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 και την παρούσα, καταβάλλει σε αυτόν την ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ της υπ` αρ. 33891/606/2008 (Β΄ 833) απόφασης της Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και εφόσον ο ίδιος βρίσκεται σε ενεργή εργασιακή σχέση. Το καταβαλλόμενο στον πατέρα εργαζόμενο ποσό επιδότησης είναι αυτό το οποίο θα ελάμβανε η ίδια η μητέρα εργαζόμενη σύμφωνα με την ως άνω απόφαση».

12. Στο άρθρο 37 του ν. 4808/2021 (Α΄ 101), όπως αυτό κωδικοποιήθηκε με το υπό τον τίτλο «άδεια φροντίδας τέκνου» άρθρο 229 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου, ορίζεται ότι: «1. Οι εργαζόμενοι γονείς, κατά την έννοια του άρθρου 218, ανεξάρτητα από το είδος δραστηριότητας του άλλου γονέα, ακόμη και αν ο άλλος γονέας δεν εργάζεται, δικαιούνται, εναλλακτικά μεταξύ τους, την άδεια φροντίδας τέκνου. Η άδεια χορηγείται για χρονικό διάστημα τριάντα (30) μηνών από τη λήξη της άδειας μητρότητας ή της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας του άρθρου 228 ή της γονικής άδειας του άρθρου 221, ως μειωμένο ωράριο. Κατά το παραπάνω διάστημα, ο γονέας που κάνει χρήση του δικαιώματος αυτού, δικαιούται είτε να προσέρχεται κατά μία (1) ώρα αργότερα είτε να αποχωρεί κατά μία (1) ώρα νωρίτερα κάθε ημέρα από την εργασία είτε να τη διακόπτει κατά μία ώρα ημερησίως, σύμφωνα με την αίτησή του. Εναλλακτικά, έπειτα από συμφωνία των μερών, το μειωμένο ωράριο μπορεί να χορηγείται με άλλους τρόπους, όπως:

α) Μειωμένο ωράριο εργασίας κατά δύο (2) ώρες ημερησίως για τους πρώτους δώδεκα (12) μήνες και κατά μία (1) ώρα ημερησίως για τους επόμενους έξι (6) μήνες.

β) Πλήρεις ημέρες άδειας, οι οποίες κατανέμονται σε εβδομαδιαία βάση, αντίστοιχου συνολικού αριθμού ωρών, εντός της χρονικής περιόδου κατά την οποία ο/η εργαζόμενος/η δικαιούται μειωμένο ωράριο για τη φροντίδα του παιδιού.

γ) Ισόχρονη συνεχόμενη άδεια, χορηγούμενη εφάπαξ ή τμηματικά, εντός της χρονικής περιόδου κατά την οποία ο/η εργαζόμενος/η δικαιούται μειωμένο ωράριο για τη φροντίδα του παιδιού.

δ) Με όποιον άλλον τρόπο συμφωνούν τα μέρη.

2. Οι θετοί και ανάδοχοι γονείς δικαιούνται να λάβουν την άδεια φροντίδας τέκνου από την ένταξη του παιδιού στην οικογένεια και εφόσον το τέκνο δεν έχει συμπληρώσει την ηλικία των οκτώ (8) ετών.

3. Σε περίπτωση διαζυγίου, διάστασης ή γέννησης τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του, την άδεια φροντίδας τέκνου λαμβάνει ο εργαζόμενος γονέας, που έχει την επιμέλεια του παιδιού, εκτός αν οι γονείς συμφωνήσουν διαφορετικά. Η άδεια χορηγείται έπειτα από κοινές ως προς το περιεχόμενο υπεύθυνες δηλώσεις των γονέων προς τον εργοδότη ή τους εργοδότες τους, για το ποιος γονέας εκ των δύο θα κάνει χρήση της άδειας ή, σε περίπτωση που συμφωνούν να τη μοιραστούν, με γνωστοποίηση των συγκεκριμένων χρονικών διαστημάτων που θα κάνει χρήση τμήματος της άδειας ο καθένας τους. Οι εργοδότες υποχρεούνται να παρέχουν στους εργαζομένους, σχετικές βεβαιώσεις. Η άδεια φροντίδας χορηγείται με αποδοχές και θεωρείται ως χρόνος εργασίας».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

13. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη της Ολομέλειας από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

14. Το άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος θέτει τη μητρότητα και την παιδική ηλικία υπό την προστασία του Κράτους και αποσκοπεί στην αντιμετώπιση του οξυμένου δημογραφικού προβλήματος της χώρας. Η συνταγματική αυτή κατοχύρωση έχει ως αποτέλεσμα την υποχρέωση του κοινού νομοθέτη να θεσπίζει ρυθμίσεις για τη χορήγηση άδειας με σκοπό την ανατροφή των τέκνων των εργαζομένων, λαμβάνοντας περαιτέρω υπόψη τη συνταγματική αρχή της ισότητας των δύο φύλων και της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών, αλλά και την αρχή του ενωσιακού δικαίου περί εναρμόνισης μεταξύ της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, η οποία εκφράστηκε αρχικά με τις διατάξεις της Οδηγίας 96/34/ΕΚ του

Συμβουλίου της 3.6.1996 (L 145 της 19.6.1996), ακολούθως με τις διατάξεις της Οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8ης Μαρτίου 2010 (ΕΕ L 68 της 18.3.2010) (πρβλ. ΣΤΕ724/2021, 2367/2021) και ήδη με την Οδηγία 2019/1158/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Ιουνίου 2019, η οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με τα άρθρα 24-32 του ν. 4808/2021 (Α' 101). Σύμφωνα με τις ανωτέρω αρχές αναγνωρίστηκε από το νομοθέτη στους εργαζόμενους τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα και ανεξάρτητα από το φύλο, προσωπικό δικαίωμα να λαμβάνουν γονική άδεια, για να μπορούν να ασχοληθούν με την ανατροφή των τέκνων τους, ώστε να καθίσταται στην πράξη εφικτός ο συνδυασμός των επαγγελματικών και των οικογενειακών υποχρεώσεων.

15. Ο Υπαλληλικός Κώδικας προβλέπει στο άρθρο 52 άδειες μητρότητας και προγεννητικού ελέγχου για τις μητέρες υπαλλήλους και στο άρθρο 53 διευκολύνσεις για τους γονείς υπαλλήλους. Ειδικότερα στο άρθρο 53 προβλέπεται η χορήγηση αφενός άδειας χωρίς αποδοχές, διάρκειας έως πέντε (5) ετών, σε κάθε γονέα για την ανατροφή τέκνου ηλικίας έως και οκτώ (8) ετών, αφετέρου άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές, στην περίπτωση που ο γονέας δεν κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου, ορίζοντας ρητά στην παράγραφο 3 εδάφ. α' του άρθρου αυτού ότι, εάν και οι δύο γονείς είναι υπάλληλοι, με κοινή τους δήλωση που κατατίθεται στις υπηρεσίες τους είτε ορίζουν ποιος από τους δύο θα κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου ή της άδειας ανατροφής τέκνου, είτε καθορίζουν τα χρονικά διαστήματα που ο καθένας θα κάνει χρήση, αλλά πάντοτε διαδοχικώς και μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια. Περαιτέρω, προβλέπεται συγκεκριμένα στο εδαφ. β' για την περίπτωση που η σύζυγος ή ο σύζυγος της υπαλλήλου εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα ότι, εφόσον δικαιούται όμοιων, ολικώς ή μερικώς, διευκολύνσεων, ο σύζυγος ή η σύζυγος υπάλληλος δικαιούται να κάνει χρήση των διευκολύνσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 53, ήτοι του μειωμένου ωραρίου ή της εννεάμηνης άδειας ανατροφής τέκνου, κατά το μέρος που η σύζυγος αυτού ή ο σύζυγος αυτής δεν κάνει χρήση των δικών της ή των δικών του δικαιωμάτων ή κατά το μέρος που αυτά υπολείπονται των διευκολύνσεων της παραγράφου 2.

16. Με την παράγραφο 4 του άρθρου 53 του Υ.Κ. απαγορεύεται ρητά η παράλληλη χρήση της ανωτέρω άδειας ανατροφής τέκνου από τον ένα γονέα το ίδιο χρονικό διάστημα κατά το οποίο έχει χορηγηθεί στον άλλο γονέα η προβλεπόμενη στο

άρθρο 51 παρ. 1 και 1Α, αντίστοιχα άδεια ή μειωμένο ωράριο, άνευ αποδοχών για την ανατροφή τέκνου ηλικίας έως και οκτώ (8) ετών.

17. Στους γονείς αστυνομικούς χορηγούνται, σύμφωνα με το άρθρο 10Α παρ. 2 του π.δ/τος 27/1986, διευκολύνσεις και άδειες με αποδοχές για την ανατροφή τέκνου, αντίστοιχες με αυτές που προβλέπει ο Υ.Κ. στο άρθρο 53 παρ. 2 για τους γονείς δημοσίου υπαλλήλου, με τις προϋποθέσεις όμως και τους περιορισμούς των παραγράφων 2 και 3 του ίδιου άρθρου, ήτοι με κοινή δήλωση των γονέων ορίζεται είτε ποιος εκ των δύο θα κάνει χρήση των προβλεπόμενων διευκολύνσεων, είτε το χρονικό διάστημα που ο καθένας θα κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου ή της άδειας ανατροφής τέκνου. Η εν λόγω άδεια χορηγείται άπαξ και πάντοτε διαδοχικά στους γονείς και όχι ταυτόχρονα. Επίσης, προβλέπεται η χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών μέχρι δύο έτη συνολικά με τον περιορισμό όμως της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, κατά το οποίο, δεν είναι επιτρεπτή η ταυτόχρονη (παράλληλη) χρήση της άδειας ανατροφής τέκνου ή των λοιπών διευκολύνσεων του ως άνω άρθρου από τον γονέα αστυνομικό, το ίδιο χρονικό διάστημα κατά το οποίο η μητέρα αστυνομικός έχει λάβει για την ανατροφή του τέκνου άδεια χωρίς αποδοχές.

18. Η μητέρα, εργαζόμενη στον ιδιωτικό τομέα, που είναι ασφαλισμένη του τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ήδη e-ΕΦΚΑ και εργάζεται με σχέση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις, δικαιούται αφενός την άδεια μητρότητας (τοκετού και λοχείας) διάρκειας δεκαεπτά εβδομάδων (8 προ του τοκετού και 9 μετά από αυτόν), και το, μετά τη λήξη αυτής, μειωμένο ωράριο εργασίας για χρονικό διάστημα τριάντα (30) μηνών, σύμφωνα με το άρθρο 9 της ΕΓΣΣΕ 2004-2005, όπως ισχύει, ή την ισόχρονη προς το μειωμένο ωράριο άδεια με αποδοχές, κατόπιν συμφωνίας του εργοδότη, αφετέρου την προβλεπόμενη στο άρθρο 142 του ν. 3655/2008, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4997/2022 και κωδικοποιήθηκε ως άρθρο 228 στον Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022), «ειδική άδεια προστασίας μητρότητας», διάρκειας εννέα (9) μηνών, με περαιτέρω δυνατότητα να μεταβιβάσει την εν λόγω άδεια, έως επτά (7) μήνες, προς τον πατέρα, εάν και αυτός εργάζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις με πλήρη ή μερική απασχόληση, ήδη δε, μετά την διαμόρφωση του άρθρου 228 του π.δ. 80/2022 με το άρθρο 150 του ν. 5078/2023, ανεξαρτήτως αν αυτός εργάζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου

ή είναι ελεύθερος επαγγελματίας ή αυτοαπασχολούμενος ή αγρότης. Την ειδική άδεια μητρότητας δικαιούται και η τεκμαιρόμενη μητέρα του άρθρου 1464 του ΑΚ και η μη τεκούσα μητέρα.

19. Υπό το προϊσχύον νομοθετικό πλαίσιο, κατά το οποίο η ειδική άδεια προστασίας μητρότητας, του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, χορηγείται για διάρκεια έξι (6) μηνών και αποτελούσε αποκλειστικό δικαίωμα της μητέρας εργαζόμενης στον ιδιωτικό τομέα, χωρίς πρόβλεψη μεταβίβασής της στον πατέρα, είχε εκδοθεί η με αριθμό 393/2013 Γνμδ του ΝΣΚ (Δ΄ Τμήματος), με την οποία έγιναν δεκτά, μεταξύ άλλων (σκ. 2 και 6), τα ακόλουθα: «...η ειδική άδεια του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 χορηγείται στην εργαζόμενη και ασφαλισμένη του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μητέρα και αποβλέπει στην προστασία της βιολογικής καταστάσεως της γυναίκας και των ιδιαίτερων σχέσεων μεταξύ αυτής και του παιδιού κατά το χρόνο που έπεται της εγκυμοσύνης και του τοκετού, κατά τρόπο ώστε να μην διαταράσσονται οι σχέσεις αυτές από τη σύρρευση των βαρών που προκύπτουν από την ταυτόχρονη άσκηση του επαγγέλματος. Συνέπεια του σκοπού στον οποίο αποβλέπει η προαναφερόμενη άδεια είναι ο χαρακτηρισμός της ως «άδειας προστασίας μητρότητας» και ως τέτοια διαφέρει από τη γονική άδεια, η οποία χορηγείται κατά τις διατάξεις άρθρου 53 του ν.3528/2007, που αποτελεί άδεια διευκολύνσεως και αποβλέπει στην ανατροφή του παιδιού κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής του και άρα, δεν εμπίπτει στην έννοια των «ολικών ή μερικών διευκολύνσεων» της παρ. 3 του άρθρου 53 του ν. 3528/2007, στον οποίο νόμο παραπέμπει η διάταξη του άρθρου 10Α του π.δ/τος 27/1986». Κατόπιν τούτων, με την παραπάνω γνωμοδότηση έγινε δεκτό ότι δικαιούται ο πατέρας αστυνομικός να κάνει χρήση ολόκληρης της εννεάμηνης άδειας με αποδοχές για ανατροφή παιδιού της παρ. 1 του άρθρου 10Α του πδ 27/1986, αν η σύζυγός του έχει λάβει την «ειδική άδεια προστασίας μητρότητας» έξι (6) μηνών, του άρθρου 142 εδ. α΄ του ν. 3655/2008.

20. Επίσης, επί ζητημάτων που τέθηκαν για την ίδια άδεια, του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, έχουν εκδοθεί: α) η με αριθμό 241/2018 Γνμδ ΝΣΚ (Δ΄ Τμήματος), η οποία εξετάζοντας αίτημα χορήγησης εννεάμηνης άδειας ανατροφής τέκνου σε στέλεχος του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ, του οποίου η σύζυγος εργάζεται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου σε ν.π.δ.δ., δέχθηκε ότι η εξάμηνη ειδική άδεια προστασίας μητρότητας του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 αποβλέπει στην

προστασία της βιολογικής κατάστασης της γυναίκας και των ιδιαίτερων σχέσεων μεταξύ αυτής και του παιδιού, κατά το χρόνο που έπεται της εγκυμοσύνης και του τοκετού της, και για το λόγο αυτό χαρακτηρίζεται ως «άδεια προστασίας της μητρότητας» (σκ. 19), καθώς και ότι η άδεια φροντίδας παιδιού που χορηγείται στους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα με τη μορφή του μειωμένου ωραρίου είναι όμοια διευκόλυνση με την εννεάμηνη άδεια ανατροφής τέκνου που χορηγείται στα στελέχη του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. (σκ. 21) και β) η με αριθμό 124/2018 Γνμδ ΝΣΚ (ΣΤ΄ Τμήματος), με την οποία έγινε δεκτό ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 142 του ν. 3655/2008 ειδική άδεια προστασίας μητρότητας, αποτελεί στην ουσία συνέχεια της άδειας μητρότητας (τοκετού και λοχείας) και έχει ως σκοπό την περαιτέρω προστασία της μητέρας και του βρέφους, για περισσότερο χρόνο και κατά τρόπο ώστε να μη διαταράσσονται οι σχέσεις αυτές από τη σώρευση των βαρών που προκύπτουν από την ταυτόχρονη άσκηση του επαγγέλματος (σκ. 13), εξυπηρετεί διαφορετικό σκοπό από την ειδική άδεια θηλασμού και φροντίδας παιδιού και η παροχή της μίας δεν επικαλύπτει, ούτε πολύ περισσότερο αποκλείει τη λήψη της άλλης (σκ. 19).

21. Κατόπιν των ανωτέρω εκτεθέντων, κατά τη συζήτηση ενώπιον της Β' Τακτικής Ολομέλειας διατυπώθηκαν οι ακόλουθες γνώμες:

22. Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους: Νίκη Μαριόλη, Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Αικατερίνη Γρηγορίου, Αντώνιο Τατσόπουλο, Χαράλαμπο Μπρισκόλα, Ευάγγελο Μαρίνη, Αντιπρόεδρους του Ν.Σ.Κ., Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Χρήστο Μητκίδη, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Γεώργιο Γρυλωνάκη, Βασίλειο Κορκίζογλου, Νικόλαο Καραγιώργη, Αικατερίνη Γαλάνη, Δημήτριο Κατωπόδη, Αναστασία Ζαφειριάδου, Περικλή Αγγέλου, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Δημήτριο Καμάρη, Διονύσιο Κολοβό, Θωμά Καζάκο, Ξανθή Μπασάκου, Βασιλεία Πελέκου, Αναστασία Βασιλείου και Αγγελική Αναστοπούλου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 26), δέχθηκε τα εξής:

23. Η «άδεια μητρότητας» διακρίνεται από την «άδεια φροντίδας (ανατροφής) τέκνου» λόγω των διαφορετικών σκοπών τους οποίους οι δύο αυτές άδειες επιδιώκουν. Η πρώτη, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «άδεια βιολογικής μητρότητας», χορηγείται για διάστημα πριν την πιθανή ημερομηνία του τοκετού και

ακολουθώντας κατά την περίοδο της λοχείας, και αποσκοπεί στην προστασία της υγείας και της βιολογικής κατάστασης της γυναίκας, που δημιουργείται κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και μετά από αυτήν, καθώς επίσης και στην προστασία των ιδιαίτερων σχέσεων μεταξύ της μητέρας και του τέκνου της. Επομένως, αποκλειστικός δικαιούχος της είναι, αυτονόητα, η μητέρα, η οποία και δεν μπορεί να την μεταβιβάσει στον πατέρα. Η δεύτερη, η «άδεια φροντίδας (ανατροφής) τέκνου», αποτελεί συνέχεια της άδειας μητρότητας, εκκινεί μετά το τέλος της λοχείας και στοχεύει στη φροντίδα, περιποίηση και ομαλή εξέλιξη του παιδιού. Η άδεια αυτή πρέπει να χορηγείται πρωτογενώς και στους δύο γονείς, λόγω της γονικής τους ιδιότητας, όπως επιτάσσουν οι αρχές της ισότητας και της ίσης μεταχείρισης των φύλων.

24. Στην Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4997/2022, αναφέρεται ότι στόχος της ρύθμισης (του άρθρου 43, άρθρο 44 του νομοσχεδίου), με την χρονική επέκταση της ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας και για τις μισθωτές του ιδιωτικού τομέα, σε αναλογία με την ειδική άδεια ανατροφής που δικαιούνται οι μητέρες εργαζόμενες στο Δημόσιο, είναι η άμβλυση ανισοτήτων μεταξύ ιδιωτικού και δημοσίου τομέα (σελίδες 102 και 139). Επίσης, στην Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του άρθρου 43 του ν. 4997/2022 (άρθρο 44 του νομοσχεδίου) αναφέρεται (σελίδα 13) ότι η πρόβλεψη μεταβίβασης της άδειας από την μητέρα στον πατέρα, έως επτά (7) μήνες, «κατά κυριολεξία δεν συνιστά μεταβίβαση άδειας ή δικαιώματος άδειας από τη μητέρα στον πατέρα, αλλά χορήγηση εκ του νόμου στον πατέρα δικαιώματος άδειας, το οποίο ασκείται εναλλακτικά με το αντίστοιχο δικαίωμα της μητέρας και υπό την αίρεση της μη άσκησης του για ορισμένο χρονικό διάστημα από αυτήν» και παρατίθεται ως σχετική η διάταξη του άρθρου 53 παρ.3 του Υ.Κ..

25. Περαιτέρω, από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει η βούληση του νομοθέτη για διαδοχική και όχι ταυτόχρονη λήψη της άδειας ανατροφής τέκνου και των όμοιων μ' αυτήν, μερικώς ή ολικώς διευκολύνσεων, για τους γονείς υπαλλήλους ή αστυνομικούς, στο πλαίσιο της συμφιλίωσης της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή, ενόψει του κοινού σκοπού στον οποίο αποβλέπουν, ώστε να διασφαλίζεται το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα φροντίδας του τέκνου, το οποίο επιτυγχάνεται με την διαδοχική χρήση από τους γονείς των προβλεπόμενων για το

σκοπό αυτό διευκολύνσεων και την παραμονή κάθε γονέα σε διαφορετικό χρονικό διάστημα από τον άλλο με το τέκνο, για το οποίο χορηγείται η άδεια.

26. Η προβλεπόμενη από το άρθρο 142 του ν. 3655/2008 «ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας», μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε στην διάταξη το άρθρο 43 του ν.4997/2022, παρά το χαρακτηρισμό της, δεν ανταποκρίνεται στην έννοια της «άδειας μητρότητας», διότι αφενός επιδιώκει τη φροντίδα του παιδιού και όχι την προστασία της μητέρας (ανάρρωσή της από τα επακόλουθα του τοκετού) και έχει μακρά (εννεάμηνη) διάρκεια, αφετέρου δεν συνδέεται αποκλειστικά με το πρόσωπο της μητέρας, καθόσον δικαιούνται αυτήν και η τεκμαιρόμενη μητέρα του άρθρου 1464 ΑΚ και η μη τεκούσα μητέρα, μπορεί δε να μεταβιβαστεί, κατά το μεγαλύτερο μέρος της, έως επτά (7) μήνες, στον πατέρα, ανεξαρτήτως αν αυτός εργάζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή είναι ελεύθερος επαγγελματίας ή αυτοαπασχολούμενος ή αγρότης (βλ. άρθρο 150 του ν. 5078/2023).

27. Κατ' ακολουθία τούτων, η ανωτέρω άδεια (άρθρου 142 του ν. 3655/2008), υπό το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, χορηγούμενη και στις τεκμαιρόμενες και μη τεκούσες μητέρες, μετά την αύξηση της χρονικής διάρκειάς της σε εννέα (9) μήνες και τη χορήγηση δικαιώματος μεταβίβασης αυτής έως 7 μήνες στον πατέρα, ανεξαρτήτως αν αυτός εργάζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή είναι ελεύθερος επαγγελματίας ή αυτοαπασχολούμενος ή αγρότης, αποτελεί αμιγώς άδεια φροντίδας τέκνου, που αφορά και την μητέρα και τον πατέρα και, ανεξάρτητα από τον «άστοχο» χαρακτηρισμό της, προσομοιάζει ως προς τη φύση και το σκοπό με την προβλεπόμενη άδεια ανατροφής τέκνου του άρθρου 53 παρ. 2 του Υ.Κ., η οποία χορηγείται στους γονείς δημοσίου υπαλλήλους και αστυνομικούς, στο πλαίσιο της αρχής της συμφιλίωσης της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή και για τα δύο φύλα, και συνιστά όμοια διευκόλυνση με αυτήν, χωρίς να ασκεί επιρροή στη φύση και στο σκοπό της εν λόγω ειδικής άδειας το εάν αυτή χορηγείται με ή χωρίς αποδοχές, ή με καταβολή ποσού ίσου με τον κατώτατο μισθό, δεδομένου ότι ο νομοθέτης αποβλέπει στη χρήση της άδειας ανατροφής τέκνου καθ' εαυτήν, ή του ισοδυνάμου αυτής μειωμένου ωραρίου, και όχι στο εάν η χρήση των διευκολύνσεων αυτών γίνεται με ή χωρίς αποδοχές.

28. Η ως άνω ερμηνεία ταυτίζεται με τη βούληση του νομοθέτη, όπως εκφράστηκε στην σχετική έκθεση επί του νομοσχεδίου, σύμφωνα με την οποία επιχειρήθηκε η

εξομοίωση του νομικού καθεστώτος διευκολύνσεων του πατέρα, που εργάζεται ως ιδιωτικός υπάλληλος, με το δικαίωμα της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 53 του Υ.Κ., που προϋπήρχε για τον πατέρα δημόσιο υπάλληλο, προς άμβλυνση ανισοτήτων μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Τούτο διατυπώνεται ευθέως στη σελίδα 102 της αιτιολογικής έκθεσης του νόμου και περαιτέρω στη σελίδα 13 της έκθεσης της επιστημονικής υπηρεσίας της Βουλής, σύμφωνα με την οποία, «δεν πρόκειται κατά κυριολεξία περί μεταβίβασης άδειας ή μεταβίβασης δικαιώματος άδειας από τη μητέρα στον πατέρα, αλλά για χορήγηση εκ του νόμου στον πατέρα δικαιώματος άδειας, το οποίο ασκείται εναλλακτικά με το αντίστοιχο δικαίωμα της μητέρας και υπό την αίρεση της μη άσκησής του για ορισμένο χρονικό διάστημα από αυτήν (βλ. και σχετική διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 53 του Υ.Κ., κατά την οποία «αν και οι δύο γονείς είναι υπάλληλοι, με κοινή τους δήλωση, που κατατίθεται στις υπηρεσίες τους, καθορίζεται ποιος από τους δύο θα κάνει χρήση των διευκολύνσεων του παρόντος, εκτός αν με τη δήλωση αυτή καθορίσουν χρονικά διαστήματα που ο καθένας θα κάνει χρήση»).

29. Αντίθετη εκδοχή και αποδοχή της ερμηνείας που δόθηκε με την με αριθμό 393/2013 Γνμδ ΝΣΚ, ως προς τη φύση και το σκοπό που επιδιώκει η εν λόγω άδεια, υπό την ισχύ των νέων ρυθμίσεων αυτής, θα είχε ως αποτέλεσμα να δικαιούνται περισσότερων διευκολύνσεων για την ανατροφή τέκνου οι γονείς εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα σε σχέση με τους γονείς δημοσίου υπαλλήλους και αστυνομικούς.

30. Ενόψει τούτων, στην υπό εξέταση περίπτωση, με τα δεδομένα που εκτέθηκαν στις προηγούμενες σκέψεις, ο αιτών, πατέρας αστυνομικός, του οποίου η σύζυγος και μητέρα τέκνου τους εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα, θα μπορούσε να ασκήσει το δικαίωμα της άδειας ανατροφής τέκνου (παράγραφος 2 του άρθρου 10Α του π.δ/τος 27/1986, αντίστοιχη του άρθρου 53 παρ. 2 του Υ.Κ.), εάν η σύζυγός του δεν είχε κάνει χρήση της εννεάμηνης άδειας που χαρακτηρίζεται ως «ειδική παροχή προστασίας μητρότητας» ή, εάν αυτή είχε κάνει μερικώς χρήση της εν λόγω άδειας, να την ασκήσει αυτός για τον υπόλοιπο χρόνο της, καθώς το δικαίωμα του ενός συζύγου γονέα για χρήση της άδειας ανατροφής τέκνου συναρτάται με τυχόν όμοιες διευκολύνσεις που έχει ήδη λάβει ο άλλος σύζυγος. Εφόσον, όμως, εν προκειμένω, η μητέρα του τέκνου έκανε χρήση ολόκληρου του εννεάμηνου χρονικού διαστήματος της ειδικής αυτής άδειας (από 15-06-2022 έως 15-03-2023), το

δικαίωμα του πατέρα αστυνομικού σε άδεια ανατροφής τέκνου δεν δύναται να ασκηθεί πλέον από αυτόν, διότι το εν λόγω δικαίωμα ασκείται άπαξ και εναλλακτικά με το αντίστοιχο δικαίωμα της μητέρας και υπό την αίρεση της μη άσκησής του για ορισμένο χρονικό διάστημα από αυτήν, σε συσχέτιση με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 53 του Υ.Κ..

31. Η γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους: Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Βασιλική Τύρου, Θεόδωρο Ράπτη, Αντώνιο Παπαγεωργίου, Ευστράτιο Ηλιαδέλη, Αντώνιο Αντωνίου, Σταυρούλα Μπανάκου και Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 8), δέχθηκε τα ακόλουθα:

32. Με το άρθρο 142 του ν. 3655/2008 θεσπίστηκε ειδική άδεια για την ασφαλισμένη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μητέρα, που εργάζεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις του ιδιωτικού τομέα. Ειδικότερα, οι μητέρες εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα, μετά τη λήξη της άδειας λοχείας και της ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο άδειας φροντίδας τέκνου, που προβλεπόταν στο άρθρο 9 της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. των ετών 2004-2005 και ήδη προβλέπεται στο άρθρο 37 του νόμου 4808/2021 (Α' 101), όπως ισχύει μετά την κωδικοποίησή του ως άρθρο 229 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022), δικαιούνται να λάβουν ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας, η οποία προβλεπόταν αρχικά ως εξάμηνης διάρκειας. Η ως άνω ρύθμιση, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, έλαβε χώρα στα πλαίσια της λήψης μέτρων για την προστασία της μητρότητας και με στόχο τη συμβολή στην επίλυση του δημογραφικού προβλήματος, το οποίο εμφανίζεται έντονο στη χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του άρθρου 36 παρ. 2 του ν. 3996/2011, σκοπός της είναι να αυξήσει την προστασία της πλέον ευάλωτης οικονομικά κατηγορίας εργαζομένων μητέρων του ιδιωτικού τομέα, ήτοι των εργαζομένων μητέρων, που δεν διαθέτουν ασπίδα προστασίας άλλη πλην εκείνης που τους εξασφαλίζει η εκάστοτε ισχύουσα Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. Στην περίπτωση δε, που δεν γίνει χρήση της ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο άδειας, για την οποία απαιτείται συμφωνία του εργοδότη, η μητέρα δικαιούται, αμέσως μετά τη λήξη της άδειας λοχείας, την ως άνω ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας και στη συνέχεια το μειωμένο ωράριο. Κατά τη

διάρκεια της ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας και προκειμένου να μην υπάρξει απώλεια εισοδήματος στη μητέρα λόγω της αποχής της από την εργασία, ο ΟΑΕΔ καταβάλλει μηνιαίο ποσό ίσο με τον κατώτατο μισθό της εκάστοτε Ε.Γ.Σ.Σ.Ε., όπως επίσης και την αναλογία των δώρων εορτών και επιδόματος αδείας. Τόσο από τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης, η οποία αναφέρεται σε ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας, όσο και από την τελολογική ερμηνεία της, όπως προαναφέρθηκε, προκύπτει ότι η ως άνω άδεια προστασίας της μητρότητας αποτελεί μια παροχή προς την εργαζόμενη μητέρα, ως συνέχεια της άδειας μητρότητας (τοκετού και λοχείας), όπου, η μεν άδεια τοκετού και λοχείας αποβλέπει στην βιολογική προστασία της μητέρας, η δε άδεια προστασίας της μητρότητας αποβλέπει να εξασφαλιστεί ότι για περισσότερο χρόνο δεν θα διαταράσσονται οι σχέσεις-μητέρας βρέφους από την σώρευση βαρών που προκύπτουν από τη ταυτόχρονη άσκηση του επαγγέλματος (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 14ης Απριλίου 2005, Επιτροπή κατά Μεγάλου Δουκάτου Λουξεμβούργου, υπόθεση C-519/2003, συλλογή νομολογίας I-03067, σκ. 32, ΝΣΚ 124/2018, 393/2013). Αντίθετα, η άδεια φροντίδας τέκνου, όπως προβλεπόταν αρχικά από τις Ε.Γ.Σ.Σ.Ε, στη συνέχεια από το άρθρο 37 του ν. 4808/2021, όπως ισχύει μετά την κωδικοποίησή του ως άρθρο 229 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022), στην οποία ο πατέρας έχει αυτοτελές δικαίωμα, εφόσον δεν κάνει χρήση της η μητέρα, αποσκοπεί στην προστασία της παιδικής ηλικίας και τη συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής (ΝΣΚ 124/2018). Η άδεια αυτή λαμβάνεται, κατόπιν συμφωνίας με τον εργοδότη, εναλλακτικά του προβλεπομένου για 30 μήνες από την λήξη της άδειας μητρότητας ή της ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας μειωμένου ωραρίου, ως συνεχόμενη ισόχρονη άδεια με αποδοχές, εντός της χρονικής περιόδου κατά την οποία δικαιούται ο γονέας να έχει μειωμένο ωράριο για την φροντίδα του παιδιού. Η προαπαιτούμενη αυτή συμφωνία του εργοδότη, ως εμπόνη στην άσκηση του διευθυντικού του δικαιώματος, υπόκειται στον έλεγχο του άρθρου 281 Α.Κ. (ΟΛΑΠ 10/2010).

33. Οι τροποποιήσεις που επέφερε στο άρθρο 142 του ν. 3655/2008 το άρθρο 43 του ν. 4997/2022, με την επιμήκυνση της χρονικής άδειας προστασίας της μητρότητας από έξι (6) σε εννέα (9) μήνες και με την προσθήκη παραγράφου 2 (στη μέχρι τότε μόνη παράγραφο), με την οποία προβλέφθηκε το δικαίωμα της

μητέρας να μεταβιβάσει μέχρι επτά (7) μήνες από την ως άνω ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας στον πατέρα, δεν μετέβαλε ούτε το σκοπό ούτε τη φύση της εν λόγω παροχής. Και τούτο διότι, δικαιούχος της ειδικής άδειας και παροχής προστασίας της μητρότητας εξακολουθεί να παραμένει η εργαζόμενη μητέρα, που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, ο τρόπος δε άσκησης του σχετικού δικαιώματος συνιστά αποκλειστικά δικό της δικαίωμα, αφού η μεταβίβαση ή μη μέρους της άδειας στον πατέρα εμπίπτει στη δική της και μόνο απόφαση. Συναφώς και η με αριθ. 47360/2023 απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Β' 3104), εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 (όπως τροποποιήθηκε και διαμορφώθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4997/2022), με την οποία ρυθμίστηκαν οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για τη μεταβίβαση της άδειας από τη μητέρα στον πατέρα, προέβλεψε αφενός ότι η μεταβίβαση του σχετικού δικαιώματος γίνεται με υπεύθυνη δήλωση της μητέρας, στο οποίο αναγράφονται τα στοιχεία του πατέρα, το διάστημα της άδειας που έχει λάβει η ίδια ή προτίθεται να λάβει, το ή τα διαστήματα που μεταβιβάζει στον πατέρα συνολικής διάρκειας έως επτά μηνών, αφετέρου ότι η υπεύθυνη αυτή δήλωση μπορεί να τροποποιηθεί με νεότερη δήλωση μόνο της ίδιας της μητέρας. Περαιτέρω, η ως άνω άδεια εξακολουθεί να επιδοτείται στην περίπτωση εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, από τον ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ) με μηνιαίο ποσό ίσο με τον κατώτατο μισθό, όπως κάθε φορά καθορίζεται, πλέον δώρων εορτών και επιδόματος αδείας. Η δυνατότητα δε της δικαιούχου μητέρας να μεταβιβάσει τμήμα της άδειας στον πατέρα δεν έχει την έννοια ότι αποσκοπεί στην καθιέρωση αυτοτελούς δικαιώματος του πατέρα στην άδεια αυτή, αλλά ότι έχουν εφαρμογή και στον πατέρα όλες οι γενικές και ειδικές διατάξεις, που αφορούν στην προστασία της μητρότητας, με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζονται και στη μητέρα (οικονομική παροχή, ασφαλιστική κάλυψη, προστασία της θέσης εργασίας κλπ).

34. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 53 παρ. 2 του Υ.Κ. εννεάμηνη άδεια, η οποία χορηγείται αντί του μειωμένου ωραρίου και στους γονείς αστυνομικούς υπαλλήλους, σύμφωνα με το άρθρο 10Α του π.δ. 27/1986, δεν αποσκοπεί στην προστασία της μητρότητας αλλά στην διευκόλυνση των δικαιούχων γονέων, στην φροντίδα και ανατροφή των τέκνων τους, όπως εξάλλου προκύπτει και από τον τίτλο του άρθρου. Η ως άνω διαφοροποίηση επιπροσθέτως συνάγεται τόσο από το γεγονός ότι η

άδεια ανατροφής τέκνου του άρθρου 53 παρ. 2 του Υ.Κ. αποτελεί αυτοτελές δικαίωμα τόσο της μητέρας όσο και του πατέρα, που ασκείται με κοινή τους δήλωση, όσο και από το ότι ο δικαιούχος γονέας, για όσο χρόνο ασκεί το δικαίωμά του λαμβάνει πλήρεις τις αποδοχές της θέσης του. Κατά συνέπεια, η ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας δεν συνιστά όμοια διευκόλυνση, αυτής που προβλέπεται στο άρθρο 53 παρ. 2 του ΥΚ, κατά την έννοια της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, όπως εξάλλου αυτό έχει κριθεί επί όμοιας περίπτωσης με την ΝΣΚ 393/2013, η οποία παραμένει επίκαιρη. Εξάλλου η ευάλωτη, κατά τα κοινώς γνωστά, θέση της εργαζόμενης μητέρας στον ιδιωτικό τομέα, και η ανάγκη προστασίας τόσο του οικογενειακού της βίου, όσο και της επαγγελματικής της εξέλιξης δικαιολογεί τη διαφορετική αντιμετώπισή της από τις εργαζόμενες μητέρες του δημόσιου τομέα.

35. Ωστόσο, η προβλεπόμενη από το άρθρο 53 παρ. 2 του Υ.Κ. εννεάμηνη άδεια ανατροφής τέκνου, που χορηγείται αντί του μειωμένου ωραρίου, ισοδυναμεί με την προβλεπόμενη για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα, ισόχρονη του μειωμένου ωραρίου, άδεια φροντίδας τέκνου, που ήδη προβλέπεται και ρυθμίζεται από το άρθρο 37 του ν. 4808/2021, όπως ισχύει μετά την κωδικοποίησή του ως άρθρο 229 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου. Εφόσον έχει γίνει χρήση του δικαιώματος αυτού από την εργαζόμενη στον ιδιωτικό τομέα μητέρα, ο πατέρας αστυνομικός δικαιούται να κάνει χρήση του δικαιώματος της άδειας ανατροφής τέκνου του άρθρου 53 παρ. 2 του Υ.Κ., κατά το μέρος που, η χρήση από τη μητέρα της αντίστοιχης ισόχρονης του μειωμένου ωραρίου άδειας φροντίδας τέκνου, υπολείπεται της διευκόλυνσης που προβλέπεται για τον αστυνομικό πατέρα από το άρθρο 53 παρ. 2 του Υ.Κ. (πρβλ. ΝΣΚ 241/2018). Περαιτέρω δε, ενόψει του διαφορετικού σκοπού τον οποίο οι δύο ανωτέρω άδειες επιδιώκουν, είναι δυνατή η παράλληλη χορήγηση αυτών στους γονείς τέκνου, ο πατέρας του οποίου είναι αστυνομικός και η μητέρα του εργαζόμενη στον ιδιωτικό τομέα.

Απάντηση

36. Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β΄ Τακτική Ολομέλεια), γνωμοδοτεί: α) επί του πρώτου υποερωτήματος, κατά πλειοψηφία, ότι η «ειδική άδεια προστασίας μητρότητας» του άρθρου 142 του ν. 3655/2008, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 43 του ν. 4997/2022 και ισχύει μετά την κωδικοποίησή του με το άρθρο 228 του Κώδικα

Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022), όπως αυτό διαμορφώθηκε με το άρθρο 150 του ν. 5078/2023, συνιστά όμοια διευκόλυνση με την άδεια ανατροφής τέκνου της παρ. 2 του άρθρου 53 του υπαλληλικού κώδικα, η οποία χορηγείται στους γονείς αστυνομικούς, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 10Α του π.δ/τος 27/1986, και ως εκ τούτου ο πατέρας αστυνομικός δεν δικαιούται να κάνει χρήση της άδειας αυτής, όταν η σύζυγός του, μητέρα τέκνου τους, εργαζόμενη στον ιδιωτικό τομέα, έχει λάβει και εξαντλήσει την «ειδική άδεια προστασίας μητρότητας», διάρκειας εννέα (9) μηνών, και β) επί του δεύτερου υποερωτήματος, ομόφωνα, ότι παρέλκει η απάντηση, λόγω της ως άνω δοθείσας απάντησης επί του πρώτου.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 22 Απριλίου 2024

Η Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Νίκη Μαριόλη
Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Αγγελική Αναστοπούλου
Νομική Σύμβουλος του Κράτους